

Asia: VN/37157/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA kiittää mahdollisuudesta lausua esitysluonnoksesta, joka koskee suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamista.

Lainsäädäntöhankkeessa on kysymys minimiverolain uudistamisesta GloBE-soveltamisohjeiden mukaisesti. Soveltamisohjeet on laadittu OECD:n ja G20-maiden BEPS-projektin osallistavan kehysten eli Inclusive Frameworkin teknisessä työryhmässä, ja Inclusive Framework on hyväksynyt ne. Suomi on Inclusive Frameworkin jäsenenä osallistunut teknisen työryhmän toimintaan.

Soveltamisohjeet julkaistiin kolmessa erässä vuoden 2023 aikana, joten aikataulusyistä niitä ei voitu kaikin osin huomioida 1.1.2024 voimaan tullutta minimiverolakia säädettäessä. Tällaista aikataulupaineista johtuvaa vaiheittaista lainsäädäntötyötä pitää välttää. Muutokset verolainsäädäntöön aiheuttavat lain soveltajille hallinnollisia kustannuksia ja uusia tulkintakysymyksiä. Siksi olisi tärkeää, että lainsäädäntötyölle varataan riittävästi aikaa, ja se tehdään kerralla valmiiksi.

GloBE-soveltamisohjeistus ei pitäydy minimiverodirektiivin perusteena olleiden GloBE-mallisääntöjen tulkinnassa, vaan muuttaa niitä tavalla, joka johtaa Suomessa tarpeeseen muuttaa minimiverolakia. Ilman nyt ehdotettuja lakimuutoksia Suomen sääntely ei täytä GloBE-mallisääntöjen vaatimuksia, jolloin ulkomaiset minimiverosäännöt voisivat tulla sovellettavaksi suomalaisiin yrityksiin. Tällaista lopputulosta pitää välttää.

Sääntelytapa on kuitenkin demokraattisen päätöksenteon kannalta kyseenalainen, sillä lain sisällöstä on käytännössä päätetty Inclusive Frameworkissa. Esitysluonnoksen mukaan kansallista

liikkumavaraa on lähinnä siinä, kirjataanko GloBE-soveltamisohjeiden säännöt ja selvennykset lakiin vai Verohallinnon ohjeisiin. On selvää, että minimiveron laskentatavasta on säädettävä kaikissa maissa yhtenäisesti. Sääntelyn sisältöä koskevan valmistelun ja päätöksenteon tulisi silti olla läpinäkyvämpää. Toimintatapa jättää myös avoimeksi sen, missä määrin Inclusive Framework voi jatkossa muuttaa GloBE-mallisääntöjä antamalla uusia soveltamisohjeita, ja milloin muutostarve on niin perustavanlaatuaista, että se edellyttää uusien GloBE-mallisääntöjen hyväksymistä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 31.12.2024 mennessä ja sitä sovellettaisiin osin taannehtivasti 1.1.2024 ja sen jälkeen alkaneisiin tilikausiin. OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden osalta KHO on tulkinnut ohjeiden ajallista soveltamisalaa ratkaisussaan KHO:2018:173, jossa sovellettiin niitä OECD:n siirtohinnoitteluohjeita, jotka olivat olleet julkaistuna silloin, kun veroilmoitus oli tullut antaa. Tämän periaatteen mukaisesti GloBE-soveltamisohjeissa annettuja tulkintaohjeita voitaisiin soveltaa taannehtivasti niihin tilikausiin, joiden osalta veroilmoituksen jättöaika ei ole päättynyt soveltamisohjeen julkaisuhetkellä. Sen sijaan taannehtiva verolainsäädäntö on ollut perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan Suomessa mahdollista vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Lainsäädäntötoimia vaativien muutosten osalta valtiovarainvaliokunta on lausunut mietinnössään VaVM 13/2023, että sikäli kuin OECD-materiaalit ja tuleva ohjeistus sisältävät sellaisia veroa koskevia sääntöjä, että ne edellyttävät lainsäädäntötoimia, on ne otettava osaksi kotimaan lainsäädäntöä, jotta ne voivat olla voimassa. Taannehtivan verolainsäädännön välttämisen ja valtiovarainvaliokunnan mietinnön nojalla yrityksille tulisi vähintäänkin varata mahdollisuus laskea vähimmäisverovelvollisuutensa kuluvalta tilikaudelta tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Ehdotettu 10 luvun 8 § sisältää valtuutussäännöksen Verohallinnolle liittyen verotuksen maakohtaiseen raportointiin perustuvan olettasäännöksen muuttamiseen. Kun sääntelyn sisältöön ei liity harkinnanvaraa, tällainen toimeenpanoprosessin yksinkertaistaminen on kannatettavaa.

Sekä voimassa oleva että ehdotettu sääntely on monimutkaista ja osin tulkinnanvaraista. Sääntelyn yksinkertaistamiseksi olisi hyvä käyttää mahdollisimman täsmällistä kieltä ja vakiintuneita termejä esimerkiksi seuraavissa kohdissa:

- Ehdotetussa 1 luvun 10 §:ssä määritellään tilikausi sellaisen konserniyksikön osalta, jonka tilikausi eroaa ylimmän emoyksikön tilikaudesta, ja joka ei sisälly konsernitiilinpäätökseen. Esityksen mukaan tilikaudella tarkoitetaan kirjanpidollista jaksoa, joka päättyy ylimmän emoyksikön tilikauden aikana. Kirjanpidollinen jakso -termin merkitys jää epämääräisen avoimeksi. Tarkoitetaanko sillä sitä tilikautta, joka päättyy ylimmän emoyksikön tilikauden aikana?
- Vastaavasti ehdotetun 10 luvun 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan ehdot täyttävällä tilinpäätöksellä tarkoitetaan konserniyksikön kirjanpitoa, jota käytetään konsernin verotuksen maakohtaisen raportin laskennassa. Kohdasta jää epäselväksi, voidaanko kirjanpidolla tarkoittaa tässä mitä tahansa pää- tai osakirjanpitoa, vai täsmällisemmin kirjanpidosta johdettua tuloslaskelmaa ja tasetta.

- Ehdotetussa 3 luvun 24 §:ssä tax credit on käännetty veronhyvitykseksi eikä verohyvitykseksi, jota termiä valtiovarainministeriö käyttää suurten investointien verohyvityksestä.
- Veronkorotusta koskevan 10 luvun 4 §:n mukaan veronkorotus voidaan jättää määräämättä, jos konserniyksikkö on toiminut hyvässä uskossa. Jos hyvällä uskolla tarkoitetaan tässä samaa kuin VML 26 §:n 2 momentissa mainitulla vilpittömällä mielellä, säännöksessä tulisi käyttää jälkimmäistä hallinto- ja vero-oikeudessa vakiintunutta termiä.

Kujanpää Emmiliina
Elinkeinoelämän valtuuskunta